

150905-2

Celek nesmíme chápat jako něco nerozbitného, nedělitelného, dokonce vez jakékoli vnitřní struktury (jak to jakožto „*hen kai pan*“ chápali Eleati a atomisti), ale jako něco, co dělením narušíme nebo dokonce zničíme. A v tomto smyslu musíme mít vážné pochybnosti o tom, že svět, tj. Vesmír, je „jeden“ ve smyslu jednoty, sjednocenosti, tedy že je celkem. Svět je mnohost, ale nikoli tak, že by nebylo mezi jednotlivostmi žádných souvislostí ani vztahů; můžeme nadále držet tezi, že vše souvisí se vším. Ale ne každá souvislost může zakládat jednotu, sjednocení, ne každý vztah už sjednocuje to, co se k sobě vztahuje. Musíme tedy náležitě rozlišovat vztahy či souvislosti, které to vztahované sjednocují v něco vyššího, komplexnějšího, a jiné, které takovou schopnost a účinnost nemají. Předběžně můžeme tedy mluvit o vztazích uvnitř nějakého celku, které jsou vskutku nositeli či spíše garanty jednoty celku, a o vztazích vnějších, tedy vztazích celku (nebo také částí celku) k tomu, co je vně celku, co je „jsoucí“ či co „se děje“ mimo jeho rámec, za jeho „hranicemi“. Námitka, že ty hranice nejsou nikdy neprostupné, je matoucí a chybná, neboť jejich relativní prostupnost je někdy dokonce funkční a nezbytná. To, že každý živý organismus přijímá potravu (hmotnou nebo jen energii) ze svého okolí, vůbec neznamená, že se se svým okolím sjednocuje, že je na cestě s okolím splynout.

(150905-2)